

Kazimierz Marian Nowak

1903-1971

Absolwent Wydziału Nawigacyjnego z 1924 r., kapitan żeglugi wielkiej, kierownik Towarzystwa Okrętowego „Pionier”, zaprzysiężony rzeczoznawca, obrońca Gdyni.

Urodził się 15 sierpnia 1903 r. w Tarnowie (rodzice Wojciech i Helena). Ukończył gimnazjum we Lwowie. W 1918 r. wstąpił ochotniczo do wojska polskiego, uczestniczył w obronie Lwowa, kampanii ukraińskiej i bolszewickiej.

W 1923 r., jako uczeń Szkoły Morskiej w Tczewie, brał udział w rejsie żaglowca do Brazylii. „Nadszedł dzień Wigilii. Zarządzono zbiórkę w międzypokładzie. Przyszli stary, Mamert i formalny. Dzielili się z nami opłatkiem, sfabrykowanym w naszej kuchni. Przyniesiono choinkę, której nikt się nie spodziewał. Zrobiono ją na projekt Nowaka”¹ – pisał kolega z tego samego kursu Bogdan Gawęcki.

W 1924 r. Kazimierz Nowak ukończył Wydział Nawigacyjny Szkoły Morskiej w Tczewie, następnie odbył obowiązkową służbę w Marynarce Wojennej.

Pływał najpierw przez szereg miesięcy na statkach Chargeurs Réunis (na mocy umowy polskiego rządu z francuskim armatorem). Jesienią 1926 r. Żegluga Polska kupiła pierwszych pięć statków – Kazimierz Nowak został zaakrętowany na s/s „Niemen”. W 1929 r. był już na nim starszym oficerem. „Najbardziej towarzyski, dowcipny i wesoły z ówczesnych oficerów naszej marynarki handlowej”². W 1932 r. był I oficerem na s/s „Chorzów”³.

Potem zszedł z pływania i został najpierw właścicielem biura awaryjnego, a w 1935 r. – kierownikiem Towarzystwa Okrętowego „Pionier” (które niestety przetrwało ledwie trzy lata i padło w 1937 r.). Od 1933 r. był rzeczoznawcą ds. żeglugi i ładunków okrętowych przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Gdyni. Cztery lata później – także ds. awa-

rii: „Dotychczas monopol na badanie awarii naszej floty i obcych statków w naszych portach mieli rzeczoznawcy gdańscy. W roku 1937 zaprzysiężono kolegę nawigatora kpt. Nowaka i mnie”⁴ – pisał Michał Kisielewski (abs. WM z 1923 r.).

„Przed wojną towarzystwa ubezpieczeniowe miały stałych rzeczoznawców, tzw. komisarzy awaryjnych, przy czym rzeczoznawcy nigdzie indziej nie pracowali, zajmując się wyłącznie sprawami awaryjnymi i będąc zawsze do dyspozycji, osiągalni telefonicznie w domu albo, jak kapitan Nowak – w kawiarni Fangrata przy skwerze Kościuszki”⁵.

W 1935 r. ożenił się z Jadwigą Laskowską, mieszkał przy ul. Zgoda 4.

Zmobilizowany we wrześniu 1939 r., służył w 2. kompanii Batalionu Kadry Floty na Oksywiu. Po kapitulacji czas wojny przeżył w niewoli niemieckiej.

Odnaczony został m.in. Krzyżem Walecznych, Medalem za Wolność. Po uwolnieniu, 27 lipca 1945 r., stawiał się w Anglii do dyspozycji szefa Kierownictwa Marynarki Wojennej.

Do Polski nie wrócił. Zmarł w Londynie 1 kwietnia 1971 r.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; *Encyklopedia Gdyni*, Gdynia 2006; *Na morze po chleb i przygodę*, Warszawa 1972; Władysław Milewski, *Na morzu i łądzie*, Gdańsk 1976; wspomnienia Bogdana Gawęckiego, rękopis w zbiorach Sali Tradycji UMG; biogram Paula Trawisa (Pawła Traczewskiego), maszynopis w zbiorach Sali Tradycji UMG; *Dziennik Bydgoski*” 26.06.1932.

1 Wspomnienia Bogdana Gawęckiego, rękopis w zbiorach Sali Tradycji UMG, – D/2859, s. 33.

2 Biogram Paula Trawisa (Pawła Traczewskiego), maszynopis w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/2280, s. 116.

3 *Dziennik Bydgoski*” 26.06.1932, nr 145, s. 4.

4 Michał Kisielewski, *W awangardzie*, [w:] *Na morze po chleb i przygodę*, Warszawa 1972, s. 160.

5 Władysław Milewski, *Na morzu i łądzie*, Gdańsk 1976, s. 199.